TURUN HALLINTO-OIKEUS **PÄÄTÖS** 517/2026

17.3.2026

Dnro 980/03.04.04.04.24/2024

Asia Maa-ainesasia

Valittaja Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Luvanhakija Sibelco Nordic Oy Ab

Päätös, josta valitetaan

Kankaanpään ympäristö- ja terveyslautakunta, 6.6.2024 § 20

Ottamispaikka: Karvian kunnan Kanttin kylässä sijaitseva kiinteistö Myllyviita (230-401-9-97, palsta 4)

Sibelco Nordic Oy Ab (jäljempänä myös yhtiö) on hakenut lupaa soran ja hiekan ottamiseen 180 000 kiintokuution kokonaisottomäärälle 10 vuodeksi.

Kankaanpään ympäristö- ja terveyslautakunta on myöntänyt haetun maa-ainesluvan. Toimintaa on harjoitettava hakemuksessa esitetyllä tavalla, ellei lupamääräyksissä toisin määrätä.

Lupaan on liitetty muun ohella seuraavat lupamääräykset:
1. maa-aineslupa on voimassa 10 vuotta. Lupa myönnetään 7,0 ha:n ottamisalueelle ja kokonaismäärälle 180 000 k-m^3. Ylimmän pohjavedenpinnan ja ottamistason väliin on jätettävä vähintään neljän (4) metrin koskematon suojakerros.
2. (---) Kyrönkankaantien ja ottoalueen välinen 50 m suojavyöhyke tulee jättää puustoiseksi.
10. Alueen jälkihoito ja maisemointi tulee tehdä vaiheittain ottamisen edistymisen mukaan niiden alueiden osalta, joilta aineksia ei enää oteta. Lopulliset jälkihoito- ja maisemointitoimenpiteet on toteutettava välittömästi ottamistoiminnan päätyttyä luvan voimassaoloaikana. (---) Ottamisalue voidaan yhdistää hakijan toiminnassa olevaan idän puoleiseen ottamisalueeseen.

Vaatimukset hallinto-oikeudessa

Lautakunnan päätös on kumottava ja hakemus hylättävä.

Maa-ainesten ottamisesta aiheutuu kauniin maisemakuvan turmeltumista ja luonnon merkittävien kauneusarvojen tai erikoisten luonnonesiintymien tuhoutumista. Lupapäätöksen mukainen maa-ainesten ottaminen on siten vastoin maa-aineslain 3 §:n 1 momentissa, erityisesti 1 ja 2 kohdissa säädettyjä rajoituksia. Ottamispaikkaa ei myöskään ole maa-aineslain 3 §:n 4 momentissa edellyttämällä tavalla sijoitettu eikä ainesten ottamista järjestetty niin, että ottamisen vahingollinen vaikutus luontoon ja maisemakuvaan jää mahdollisimman vähäiseksi.

Kysymyksessä oleva Kanttinkankaan alue on osa Pohjankankaan laajempaa harjumuodostumaa, jonka geologiset ja maisemalliset piirteet vaihtelevat eri osa-alueilla geologiseen syntyhistoriaan perustuen. Kanttinkangas on paikoin dyyniainesta sisältävä matalampi harjulaajentuma Kauraharjunkankaan pohjoisosassa. Lupa-alue on pinnanmuodoltaan suhteellisen tasaista poronjäkälän peittämää luonnontilaista kangasmaastoa. Alueella korostuu arvoina erityisesti selvityksissä mainittu dyyniaines geologisena luonnonmuodostumana sekä kauniin maisemakuvan suojelutarve kulttuurihistoriallisesti arvokkaan tien tienvarsimaisemassa.

Maa-aineslupa laajentaisi ottamistoimintaa arvokkaalla harjualueella kokonaan uudelle, aiemmin kaivamattomalle luonnontilaiselle alueelle. Harjumuodostumalla kokonaisuutena on maa-aineslain tarkoittamia merkittäviä maisemallisia ja geologisia arvoja. Ottamistoiminnan laajeneminen uudelle alueelle vaikuttaa arvokkaan harjualueen muodostamaan kokonaisuuteen haitallisesti, heikentää harjumuodostuman geologista arvoa ja aiheuttaa alueelle pysyvän maisemavaurion.

Ottamisalue sijoittuu Satakunnan maakuntakaavassa osoitetulle maiseman ja luonnonarvojen kannalta arvokasta harjualuetta osoittavan arvokkaan geologisen muodostuman alueelle (ge1). Maakuntakaavan arvokkaan geologisen muodostuman varaus osoittaa harjualueen arvoa erikoisena luonnonesiintymänä. Maakuntakaavassa esitetyt arvokkaiden geologisten muodostumien alueet ja niiden rajaukset perustuvat maakunnallisiin selvityksiin, joissa on arvioitu harjualueiden maisemallisia vaikutuksia sekä harjujen geologisia, geomorfologisia ja biologisia arvoja. Lupa-alueen länsipuolelle sijoittuva historiallinen Kyrönkankaantie on Satakunnan vaihemaakuntakaavassa 2 osoitettu valtakunnallisesti merkittävänä kulttuuriympäristönä.

Satakunnan maa-ainesselvityksessä "Harjualueiden maisemaluokitus" (Satakunnan seutukaavaliitto 1988) ottamisalue on määritelty alueeksi, jolla maa-ainesten ottoa ei sallita. Luokitusperusteena on ollut kaunis maisemakuva, erikoinen luonnonesiintymä tai luonnon merkittävä

kauneusarvo sekä tienvarsimaisema. Hämeenkankaan–Pohjankankaan harjuselvityksen (Ståhle 1998) mukaan Kauraharjunkangas on laaja ja maisemallisesti erottuva osa Pohjankankaan saumamuodostumaa. Keskiosassa on mahtava harjulaajentuma, joka kohoaa ympäristöstään lähes 40 metriä. Pohjoisosassa on Kanttinkankaan matalampi harjulaajentuma, jolla on paikoin dyyniainesta. Harjuselvityksen mukaan Kauraharjunkangas ja sen pohjoisosassa oleva Kanttinkangas edustavat kaunista maisemakuvaa ja luonnon merkittäviä kauneusarvoja sekä sillä on runsaasti erikoisia luonnonesiintymiä. Pohjavesien suojelun ja kiviaineshuollon yhteensovittamishankkeen (POSKI) loppuraportissa (Satakuntaliitto 2003) harjualue on luokiteltu maa-ainesten ottamiseen soveltumattomaksi alueeksi luonto-, maisema- ja pohjavesiarvojensa takia.

Asian käsittely ja selvittäminen hallinto-oikeudessa

Kankaanpään terveysvalvonnan johtaja on antanut lausunnon.

Sibelco Nordic Oy Ab on antanut vastineen.

Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskus on antanut vastineen.

Lupa- ja valvontavirasto (aiemmin Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskus) on hallinto-oikeuden pyynnöstä toimittanut muun ohella ottamisaluetta koskevat otteet valituksessa mainituista selvityksistä. Saatu selvitys on annettu tiedoksi muille oikeudenkäynnin osapuolille.

Hallinto-oikeuden ratkaisu

Hallinto-oikeus kumoaa Kankaanpään ympäristö- ja terveyslautakunnan päätöksen ja palauttaa asian lautakunnalle uudelleen käsiteltäväksi.

Ratkaisun perustelut

Sovellettavat säännökset

Maa-aineslain 3 §:n 1 momentin mukaan kyseisessä laissa tarkoitettuja aineksia ei saa ottaa niin, että siitä aiheutuu:
1) kauniin maisemakuvan turmeltumista;
2) luonnon merkittävien kauneusarvojen tai erikoisten luonnonesiintymien tuhoutumista. (---)

Pykälän 4 momentin mukaan ottamispaikat on sijoitettava ja ainesten ottaminen järjestettävä niin, että ottamisen vahingollinen vaikutus luontoon ja

maisemakuvaan jää mahdollisimman vähäiseksi ja että maa-ainesesiintymää hyödynnetään säästeliäästi ja taloudellisesti eikä toiminnasta aiheudu asutukselle tai ympäristölle vaaraa tai kohtuullisin kustannuksin vältettävissä olevaa haittaa.

Lain 6 §:n 1 momentin mukaan lupa ainesten ottamiseen on myönnettävä, jos asianmukainen ottamissuunnitelma on esitetty eikä ottaminen tai sen järjestely ole ristiriidassa 3 §:ssä säädettyjen rajoitusten kanssa. Asiaa harkittaessa on otettava huomioon myös lupamääräysten vaikutus.

Alueidenkäyttölain 32 §:n 2 momentin mukaan viranomaisten on suunnitellessaan alueiden käyttöä koskevia toimenpiteitä ja päättäessään niiden toteuttamisesta otettava maakuntakaava huomioon, pyrittävä edistämään kaavan toteuttamista ja katsottava, ettei toimenpiteillä vaikeuteta kaavan toteuttamista.

Yleistä Kanttinkankaan ottamisalueesta ja sen ympäristöstä

Ottamisalue sijaitsee Kanttinkankaalla Kauraharjunkankaan pohjoisosassa noin 10 kilometriä Karvian kylätaajamasta lounaaseen. Ottamisalue on tasainen, ja se on metsätalouskäytössä. Alueen läheisyydessä ei sijaitse asutusta. Itäreunaltaan ottamisalue rajautuu samalla kiinteistöllä olevaan soranottoalueeseen, jossa hakijalla on voimassa oleva maa-ainestenottolupa vuodelta 2023. Muilta osin alue rajautuu talousmetsään. Ottamisalueen länsipuolella kulkee Kauraharjuntie, johon päätöksen lupamääräyksissä on edellytetty jätettäväksi 50 metrin levyinen suojavyöhyke. Ottamisalue ei sijoitu valtakunnallisen harjujensuojeluohjelman mukaiselle Pohjankangas–Nummikangas -alueelle. Kyseiseltä harjualueelta on jo vuosien ajan otettu laajalti hiekkaa ja soraa, ja useita maa-ainesten ottolupia on myönnetty myös harjujensuojeluohjelma-alueelle.

Alueella ei ole voimassa olevaa asemakaavaa tai yleiskaavaa. Satakunnan maakuntakaavassa alue sijoittuu maiseman ja luonnonarvojen kannalta arvokasta harjualuetta osoittavan arvokkaan geologisen muodostuman alueelle (ge1). Merkintää koskevan suunnittelumääräyksen mukaan alueen suunnittelussa on otettava huomioon alueella olevat maa-aineslain tarkoittamat maisema- ja luonnonarvot sekä mahdollisten maisemavaurioiden korjaustarve. Lisäksi ottamisalue on Satakunnan maakuntakaavassa merkitty yhdyskuntien vedenhankinnan kannalta tärkeäksi ja siihen soveltuvaksi pohjavesialueeksi (pv), jota koskevan suunnittelumääräyksen mukaan alueen suunnittelussa on otettava huomioon pohjaveden laadun ja muodostumisen turvaaminen. Ottamisalueen länsipuolelle sijoittuva Kauraharjuntie on Satakunnan vaihemaakuntakaavassa 2 merkitty arvokkaana historiallisena tienä osana valtakunnallisesti merkittävää kulttuuriympäristöä (historiallinen Kyrönkankaantie). Maakuntakaavassa on arvokkaiden harjualueiden ja pohjavesialueiden ulkopuolelle osoitettu erikseen myös hiekan- ja soranottoa

koskevia aluevarauksia (EO1), jollaiselle nyt hakemuksen kohteena oleva ottamisalue ei kuitenkaan sijoitu.

Yleistä hakemuksen mukaisesta ottamistoiminnasta

Maa-aineslupaa on haettu soran ja hiekan ottamiseen 10 vuodeksi kokonaismäärälle 180 000 k-m^3. Suunnittelualueen pinta-ala on 10 hehtaaria ja ottamisalueen pinta-ala 7 hehtaaria.

Ottamissuunnitelman mukaan ottaminen yletetään syvimmillään tasolle +140,25, jolloin kaivusyvyys vaihtelee 2–4 metriin. Ottamissuunnitelman karttaan on merkitty korkeuskäyrät 0,5 metrin käyrävälillä. Ottamisalueen länsireunalla maanpinnan nykyinen korkeus on alimmillaan +142,5…143 m, ja itärajalla uuden ja vanhan ottamisaleen rajalla korkeimmillaan +146 m. Alin ottotaso, eli montun pohjan taso on +140,25 m. Ottaminen etenee idästä länteen.

Ottamissuunnitelman mukaan ottamisalueen kaikille rajoille jätetään toiminnan aikana luontaiset luiskat, jotka ottotoiminnan loputtua muotoillaan loivemmiksi ja niiden kaltevuus jätetään 1/3 tai loivemmaksi. Alueella olevaan orsiveteen jätetään vähintään 4 metrin suojakerros. Ge1-alue huomioiden luiskat maisemoidaan ympäristöön sulautuviksi. Alue jää metsätalouskäyttöön ottamistoiminnan loputtua.

Maisemakuvasta ja luonnonesiintymistä saatu selvitys

Hakemuksen mukainen Kanttinkankaan ottamisalue sijaitsee suurella pohjois-eteläsuuntaisella muodostumalla, joka koostuu pääosin lajittuneesta hiekasta ja sorasta. Muodostuma jatkuu kohti etelää Kankaanpään alueelle laajeten Pohjankankaaksi. Kauraharjunkangas on maisemallisesti erottuva osa Pohjankankaan saumamuodostumaa. Kauraharjunkankaan pohjoisosassa sijaitseva Kanttinkankaan ottamisalue on paikoin dyyniainesta sisältävä matalampi harjulaajentuma.

Satakunnan seutukaavaliiton julkaisemassa Satakunnan maa-ainesselvityksessä (I osa, 1988) ottamisalue sijoittuu karttatarkastelun perusteella ainakin pääosin alueelle, jolta erikoisen luonnonesiintymän tai luonnon merkittävän kauneusarvon sekä kauniin maisemakuvan vuoksi maa-ainesten ottoa ei sallita (I A/LM).

Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY-keskus) hakemuksesta antaman lausunnon (18.4.2024) mukaan alue on pääasiassa luonnontilaisena säilynyttä jäkälää kasvavaa kangastyyppistä mäntymetsää vanhan maanottoalueen ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaan Kyrönkankaantien välissä. Hakemus kohdistuu luonnontilaisena säilyneeseen arvokkaaseen harjumuodostuman osaan. Harjualueella kokonaisuutena on

maa-aineslain tarkoittamia merkittäviä maisemallisia ja geologisia arvoja, ja maa-ainesten ottaminen aiheuttaisi arvokkaan harjualueen arvojen tuhoutumisen. Maa-ainelupaa ei voida perustella maisemointitarkoituksella, koska alue on luonnontilainen. ELY-keskuksen lausunnosta ilmenee, että alueelle on tehty kesäkuussa 2023 maastokäynti, jossa yhtiön edustajien lisäksi paikalla ovat olleet Varsinais-Suomen ELY-keskuksen, Satakuntaliiton ja Kankaanpään kaupungin ympäristöpalveluiden edustajat. ELY-keskus on liittänyt valitukseensa maastokäynnillä 8.6.2023 otetun valokuvan valituksen kohteena olevasta alueesta. Valokuvan perusteella alue on lausunnoissa kuvattua tasaista jäkälän peittämää kangasmaastoa.

Satakuntaliitto on lausunnossaan (28.3.2024) katsonut, että alueella on maa-aineslain 3 §:n tarkoittamia maa-ainesten ottamista rajoittavia arvoja eikä suunniteltu ottaminen alueelta ole mahdollista ilman, että Satakunnan maakuntakaavassa osoitetun harjualueen (ge1, Pohjankangas) maisemaan ja luontoon perustuvat arvot tuhoutuvat.

Satakunnan Museon (3.4.2024) lausunnon mukaan maa-aineksen ottamiselle suunnitelma-alueelta ei ole esteitä. Esitettyä 50 metrin levyistä suojakaistaa Kyrönkankaantien suuntaan voidaan pitää riittävänä. Suojakaista on säilytettävä puustoisena.

Oikeudellinen arviointi

Maa-ainesluvan myöntäminen on oikeusharkintaa. Lupa ainesten ottamiseen on myönnettävä, jos asianmukainen ottamissuunnitelma on esitetty eikä ottaminen tai sen järjestely ole ristiriidassa maa-aineslain 3 §:ssä säädettyjen rajoitusten kanssa. Luvan myöntämisen edellytyksiä harkittaessa on otettava huomioon myös lupamääräysten vaikutus.

Nyt käsiteltävässä tapauksessa ottamisalue sijoittuu maakuntakaavan ge1-aluerajaukseen, johon ei sisälly suojelumääräystä. Maakuntakaava rajoittaa maa-ainesten ottamista vain, jos siihen on otettu alueidenkäyttölain 30 §:n 2 momentin mukainen suojelumääräys. Harjualueen rajauksella (ge1) tai sitä koskevalla suunnittelumääräyksellä ei siten sellaisenaan ole välitöntä oikeudellista merkitystä kuten ei myöskään valituksessa mainitun POSKI-projektin yhteydessä tehdyillä selvityksillä tai luokituksilla. Maa-ainesluvan myöntämisen edellytyksistä säädetään maa-aineslaissa, ja lupaharkinnassa arvioidaan tapauskohtaisesti, aiheutuuko ottamisesta maa-aineslain 3 §:n 1 momentin tarkoittamia luvan myöntämisen esteitä. Pelkästään ottamisalueen sijoittuminen maakuntakaavan harjualueelle ei myöskään tarkoita sitä, että ottamispaikka olisi sijoitettu ja ainesten ottaminen järjestetty vastoin maa-aineslain 3 §:n 4 momentissa edellytettyä.

Valituksen mukaan ottamisesta aiheutuu kauniin maisemakuvan turmeltumista ja luonnon merkittävien kauneusarvojen tai erikoisten luonnonesiintymien

tuhoutumista. Valituksen mukaan ottamisalue edustaa maa-aineslaissa tarkoitettua kaunista maisemakuvaa kulttuurihistoriallisesti arvokkaan tien tienvarsimaisemassa. Luonnon merkittäviä kauneusarvoja ei valituksessa ole tarkemmin yksilöity. Hallinto-oikeus katsoo kuten Satakunnan Museo lausunnossaan, että päätöksessä edellytettyä 50 metrin levyistä puustoisena säilytettävää suojakaistaa voidaan historiallisen Kyrönkankaantien suuntaan pitää riittävänä. Ottamisesta ei siten voida katsoa aiheutuvan maa-aineslain 3 §:n 1 momentissa tarkoitettua kauniin maisemakuvan turmeltumista eikä myöskään luonnon merkittävien kauneusarvojen tuhoutumista.

Aluetta koskevista selvityksistä ilmenee, että Kanttinkankaan alueelle sijoittuu runsaasti erikoisia luonnonesiintymiä. Maa-aineslupahakemuksesta liitteineen sen enempää kuin valituksesta tai muusta asiakirjaselvityksestä ei kuitenkaan ilmene, onko juuri ottamisalueella maa-aineslain 3 §:ssä tarkoitettuja erikoisia luonnonesiintymiä. Hallinto-oikeus toteaa, että saadun selvityksen perusteella ei siten ole mahdollista varmistua siitä, ettei hakemuksen mukaisesta maa-ainesten ottamisesta aiheudu erikoisen luonnonesiintymän tuhoutumista. Edellytyksiä maa-ainesluvan myöntämiseen ei esitetyn selvityksen perusteella ole mahdollista arvioida. Tästä syystä lautakunnan päätös on kumottava ja asia palautettava lautakunnalle uudelleen käsiteltäväksi.

Sovelletut oikeusohjeet

Perusteluissa mainitut

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitusosoitus on liitteenä (Julkinen kuulutus).

Hallinto-oikeuden kokoonpano

Asian ovat ratkaisseet hallinto-oikeustuomarit Satu Sundberg, Satu Lehto ja Teemu Hirvonen. Asian on esitellyt Teemu Hirvonen.

Tämä päätös on sähköisesti varmennettu ja tulostettu hallinto-oikeuden asianhallintajärjestelmästä.

Jakelu

Päätös

Lupa- ja valvontavirasto

Maksutta

Sibelco Nordic Oy Ab

Kankaanpään ympäristö- ja terveyslautakunta

Kankaanpään kaupunginhallitus, jonka on huolehdittava kuulutuksen julkaisemisesta maa-aineslain 20 c §:n 1 momentissa säädetyllä tavalla.

Hallinto-oikeuden yhteystiedot

Turun hallinto-oikeus
Sairashuoneenkatu 2–4 (PL 32), 20101 Turku
turku.hao@oikeus.fi
Puh. 029 56 42400
https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet